

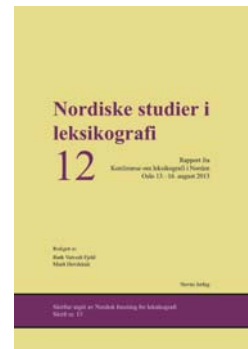
NORDISKE STUDIER I LEKSIKOGRAFI

Titel: *Nordisk miniordbok – et kritisk blikk*

Forfatter: Ruth Vatvedt Fjeld og Janne Bondi Johannessen

Kilde: Nordiske Studier i Leksikografi 12, 2013, s. 121-138
Rapport fra Konferanse om leksikografi i Norden, Oslo 13.-16. august 2013

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/nsil/issue/archive>

© Nordisk forening for leksikografi 2014

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre Nordiske studier i leksikografi (1-5) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Nordisk miniordbok – et kritisk blikk

Ruth Vatvedt Fjeld og Janne Bondi Johannessen

This paper discusses a new online multilingual dictionary between Norwegian, Swedish and Danish aimed at young people, the NMO. It is discussed w.r.t. lemma selection, types of definitions, and user interface. It is concluded that the dictionary fails to cover central lemmas, especially those coined as false friends and also those that are part of young people's vocabulary. The definitions are given in unsystematic ways both as regards the different languages and as regards the individual headwords, where some are too general and some are too specific or describe peripheral meanings.

1. Innledning¹

Nordisk miniordbok ble lansert på Internett 1.2.2013 av språkrådene i de nordiske landene. Dette er en flerspråklig ordbok mellom de nordiske språkene, og målgruppen er barn og unge.

---

1. Vi vil gjerne takke Per Erik Solberg og Pål Kristian Eriksen for noen av ordbokssøkene vi omtaler her. Vi vil også gjerne takke publikum på Nordisk konferanse for leksikografi 2013 for fine innspill og kommentarer.

Det er en begivenhet at vi har fått en gratis tilgjengelig nettordbok beregnet på unge skandinaver. Likevel, eller kanskje derfor, bør en slik bok tilfredsstillende grunnleggende kvalitetskrav på mange nivåer. Vi mener dessverre at denne ordboka ikke er god nok verken for målgruppen eller andre. Dette skal vi grunnngi nærmere i artikkelen.

Vi er klar over at det er vanskelig å lage en flerspråklig ordbok, og en firespråklig ordbok er selvsagt spesielt utfordrende. Likevel er vi kritiske til mange av de valg redaksjonen har tatt. Sentrale leksikografiske prinsipper er ikke ivaretatt i ordboka, og vi ønsker med denne gjennomgangen å peke på bedre og godt innarbeidede løsninger som kunne vært valgt.

Avsnitt 2 gir litt kort informasjon om ordboka, avsnitt 3 diskuterer lemmaseleksjon, inkludert falske venner og målet om et basisordforråd, mens avsnitt 4 diskuterer definisjonene, som i noen tilfeller er for spesifikke, i andre for generelle, og i atter andre beskriver perifere betydninger. Avsnitt 5 nevner kort noen andre sider ved ordboka, nemlig brukergrensesnitt og uttaleinformasjon, mens avsnitt 6 konkluderer, og avsnitt 7 gir informasjon om annen litteratur og ordlister.

2. Om *Nordisk miniordbok*

Nordisk miniordbok (NMO) er utgitt av språkrådene i Norge, Sverige og Danmark, slik det er oppgitt på hjemmesidene². Prosjektleder og norsk redaktør er Torbjørg Breivik, mens Pia Jarvad er dansk hovedredaktør og Birgitta Lindgren er svensk redaktør.

Figur 1: Nordisk miniordbok.

NMO er en gratis nordisk nettdordbok for barn og unge. Både nettsiden og artikkelen som beskriver boka, Breivik (2012), legger vekt på at det er et mål for ordboka at den skal støtte opp om nabospråksforståelsen og -undervisninga i Danmark, Norge og Sverige. Nettsiden viser at ordboka skal vise hvordan mange ord betyr det samme eller nesten det samme på de ulike språkene, mens noen ord nettopp ikke betyr det samme. Dette er punkter vi kommer tilbake til utover i artikkelen.

Ordboka har 3200 oppslagsord på hvert språk, dvs. norsk bokmål (NB) og nynorsk (NN), dansk (DK) og svensk (SV). Grensesnittet har også med en begrenset bruk av finsk, samisk, grønlandsk, færøysk og islandsk, i den forstand at enkelte av de skandinaviske hovedopplagsordene også er oversatt til disse, men ikke motsatt vei. Vi ser i det videre kun på de fire skandi-

-
2. <http://miniordbok.org/> eventuelt
<http://www.sprakradet.no/Toppmeny/Aktuelt/Nordisk-miniordbok-pa-nett/>

naviske skriftspråkene. NMO er finansiert av nordiske og nasjonale offentlige midler.

3. Lemmaseleksjon

Ordutvalget skal, ifølge Breivik (2012:150), dekke et basisordforråd, inkludert barnerelevante emner. Det skal videre gjøre rede for falske venner (jf. kap. 3.2.1), og det skal bøte på manglende ekvivalenter. I denne delen vil vi vise at NMO ikke gjør det den har satt seg fore å gjøre.

3.1 Basisordforråd

Akkurat hvordan basisordforrådet er valgt ut, er ikke klart. Det er tydeligvis ikke brukt noen frekvensordliste, siden sentrale og høyfrekvente adverb som *kanskje* og *egentlig* mangler, i likhet med verbene *ta* og *huske* (i betydningen *minnes*). Men det finnes mange vanlige og høyfrekvente ord, som *hus*, *kaffe* og *vann* og mange lavfrekvente, som *meieri*, *mandarin* og *melon*. På den annen side kan man spørre hva som er poenget med å ta med ord som har lik form og betyr det samme i alle språkene. Det virker svært pussig at helt eller nesten like og vanlige ord som *kaffe*, *hus* og *vann* er tatt med i en slik definisjonsordbok. Kan det være skandinaviske barn som lurer på betydningen av *kaffe* i de andre språkene? Det mener tydeligvis redaktørene:

(1)

NB kaffe: kaffe er en varm drikk

NN kaffi: kaffi er ein varm drikk

DK kaffe: kaffe er en mørkebrun, lidt bitter, varm drik

SV kaffe: kaffe är en dryck

Om det derimot hadde vært tatt med vanlige uttrykksformer, som det svenske slanguttrykket *fika*, hadde det selvsagt gitt mye viktigere hjelp. Dette oppslagsordet er med, men bare med svensk inngang *fika*, ikke sammen med oppslagsordet *kaffe*. Ordboka er derfor bare å regne som resepsjonsordbok, utviklet for å forstå tekst på de andre språkene.

(2)

SV: att **fika** är att dricka kaffe

NB: vi drikker kaffe og hygger oss

NN: vi drikk kaffi og hyggjer oss

DK: vi drikker kaffe og hygger os

Problemet med et slikt ordutvalg er at ordboka blir lite informativ for de språkene som nå er dokumentert, da ordene stort sett er like eller nesten like på alle språkene, og til liten hjelp for nabo-språksforståelsen. Man kunne heller sørget for å få med ord og uttrykk som ikke er forståelige i nabospråkene. Hadde man tenkt tematisk ved lemmautvalget, kunne man også fått med det vanlige svenske *macka* ('smørbrød/matpakke'), men dette ordet er ikke med. Her kan man ha kommunikasjonsproblemer i Norden.

3.1.1. Barnerelevante emner

I tillegg er det satt opp som mål både i Breivik (2012) og på

nettsiden at det legges vekt på barnerelaterte emner som skolehverdag og fritid. Da er det påfallende at ord som gjerne kan trenge en ekstra forklaring hos nabospråksbarna, ikke finnes i NMO, som *sosiallærer, helsesøster, kontaktlærer, storefri, pennal, basket, ishockey, bandy, lærebok, speider, skolevei*. Til gjengjeld finnes norsk *korps* og *friminutt*, men da med forklaringer som ikke beskriver den mest typiske bruken, som nettopp er den som er knyttet til skole og fritid, som vi skal se senere.

Breivik (2012:150) opplyser at man blant lemmaene også vil finne fiksjonnymer (navn på personer i litteraturen) fra nordisk barnelitteratur. Det er en utmerket idé, dersom man også der tenker på fiksjonnymer som er forskjellige i de aktuelle språkene, som *Donald Duck / Anders And / Kalle Anka*. Men de fins ikke med i den versjonen som nå ligger på Internett. Heller ikke har vi funnet *Bullarebygden/Bakkebygrenda* og mange andre kjente navn i nordisk barnelitteratur. NMO mangler også navn som *Fætter Hidsigprop* og *Fætter Vims*. Slike lemmaer vil være særlig aktuelle dersom barne- og ungdomslitteratur skal leses på originalspråket i nabospråksundervisningen.

Det er ikke gjort rede for hvilket materiale som er brukt for å velge ut lemmaene, om det er laget et korpus av barne- og ungdomsbøker, om man har samlet inn ord og uttrykk blant skoleelever eller har tatt dem ut fra sitt eget hode. Den vanlige metoden i dag er å bygge et korpus, og siden NMO skal dokumentere det sentrale ordforrådet, ville det ikke vært en umulig oppgave å samle inn et korpus i hvert språk som kunne dekket det. Man kunne også gått systematisk og kritisk gjennom ordlister for skoletrinnet, som vanligvis inneholder rundt 10 000 oppslagsord. Her kunne man valgt ut de mest frekvente av disse, f.eks. ved å gjøre en frekvensstudie i norske lærebøker. Leksikografisk bokmålskorpus på 100 mill. løpeord er utmerket organisert for å trekke ut et subkorpus nettopp av slike bøker. I

Norge har vi også flere korpus over elevtekster (f.eks. KAL-korpuset) som kunne gitt hjelp til å finne et mer sentralt ordutvalg som fortjener plass i en ordbok myntet på barn og unge. Vi kan ikke se at lemmautvalget i NMO er gjort med hensyn til barns nabospråksforståelse når det gjelder basisordforråd.

3.1.2. Falske venner

Både Breivik (2012:150) og nettsiden understreker behovet for informasjon om falske venner, dvs. ord som er likelydende i de forskjellige språkene, men som har forskjellig betydning eller har spesielle bruksrestriksjoner i de forskjellige språkene. Det er ofte et prinsipp at det er disse ordene som først og fremst velges i ordbøker mellom nabospråk, og det er utarbeidet mange slike, se referanseliste bak. NMO har imidlertid ikke dette som hovedfokus. Ordboka hadde tjent enormt på å orientere seg i eksisterende ordbøker over falske venner og sørge for god dekning av slike. I stedet er deknningen dårlig.

Oppslagsordet SV *rolig* ('morsom') finnes, mens det ikke er noe oppslagsord for NB, NN, DK *rolig* ('stille'). Også SV *artig* ('høflig, veloppdragen') er med, mens NB, NN *artig* ('morsom') ikke er med. SV, DK *rar* ('snill') er oppslagsord, men NB, NN *rar* ('underlig') er det ikke, og *le* (med eller uten lyd, altså med betydningen til norsk 'skratte' eller 'smile', avhengig av språk) er ikke med som oppslagsord på SV, mens det er det på de andre. På dansk er *grine* med, og da definert med 'le'. Norsk *grine* er ikke med, så da får ikke ungdommene vite at det betyr det motsatte på norsk, nemlig lyd man lager når man er trist. Til og med den kjente falske vennen *frokost* blir ufullstendig forklart. Norsk og svensk *frokost/frukost* får den danske ekvivalenten *morgenmad*, men det er ikke oppgitt

samidig at *frokost* også brukes i dansk med betydningen ‘formiddagsmat’.

Det burde vært en systematisk gjennomgang av disse falske vennene og kontroll på at de blir forklart for brukere uavhengig av hvilket språk som er inngangsspråk. Man kan ikke vente at en svensk bruker skal gå inn på det norske ordet *rar*; han eller hun bør få det som ekvivalent på *konstig*, et oppslagsord som for øvrig ikke finnes. Fatale konsekvenser i sosiale sammenhenger kan manglende kunnskap om ordet *anledning* gi. Det høres helt kjedelig og alminnelig ut, men om en nordmann svarer på en vennlig invitasjon fra en svensk venn at han eller hun *ikke har anledning til å komme* kan knuten heller ikke løses ved hjelp av NMO, siden man da har sagt at man ikke har noen *grunn* til lå komme.

NMO ville tjent på at man vurderte lemmautvalget fra alle de tre kildepråkene og ganske enkelt anga de forskjellige ekvivalentene i stedet for å komme med mer eller mindre likelydende definisjoner (jf. nedenfor). De mange definisjonene gir inntrykk av at betydningen er mer ulik enn den faktisk er.

Substantivet og verbet *bakke* har felles betydning i de tre språkene: substantiv: ‘en skråning i terrenget/jordhøy/våg el mark som lutar’, verb: ‘å rygge med båt’. Men substantivet har et homonym i dansk, som igjen har ekvivalenten ‘brett’ på norsk og ‘bricka’ på svensk. Det er altså bare dansk som har homonyme substantiv av *bakke*. Men den siste betydningen er ikke lemma i den danske ordboka. I prinsippet er det heller ikke det i norsk, der er *brett* kun definert som ‘et flatt trestykke’, som i dansk. Dette *brett* er selvsagt etymologisk beslektet med det typiske kjøkkenutstyret som tilsvarer det svenske *bricka*, men bør regnes som selvstendige lemmaer i moderne norsk. Homonymet *brett* for ‘fold i stoff eller papir’ er totalt utelatt.

Slike glipp i lemmautvalget ville man sluppet om man

hadde en bedre ordboksbasis å gå ut fra, helst et skandinavisk parallellkorpus eller flerspråklige skandinaviske ordlister, eventuelt lemmalister i vanlige skoleordbøker for de tre språkene, noe som ville gitt en mer systematisk oversikt over de vanligste lemmaene i de tre språkene. I og med at vi bare får se de direkte oversettelsene av oppslagsordene og ikke får direkte opplysning om falske venner, går vi glipp av det området der det virkelig kunne være noe å hente for nabospråksforståelsen.

3.1.3. Bøte på manglende ord

På nettsiden og i Breivik (2012) hevdes det at det skal bøtes på manglende ord, og de nevner *bestefar* som eksempel på noe som ikke finnes i svensk. Men mens *bestefar* er oppgitt for NB, NN og DK, er det bare en tom rute for svensk, der man burde finne *morfar* og *farfar*. Ordet *bad*, i betydningen baderom, er også et ord som står på tre språk, og med tom rute på svensk. Dette er pussig, siden det ikke er vanskelig å finne ekvivalenter til disse ordene i svensk.

3.2. Uvanlige lemmautvalg

Den porselensplaten som gjerne står under en kopp, er angitt som *tefat* i norsk (DK *underkop*, SV *kaffefat*). Det er nok noen dialekter hvor dette ordet brukes i norsk, men ved søk i et korpus (Leksikografisk bokmålskorpus, LBK) gir ordet *tefat* 20 treff, mens alternativet *skål* har hele 1819. Frasen *kopp* og *tefat* har 3 treff, mens *kopp* og *skål* har 44. Da er det ganske tydelig

at man ikke har valgt det mest utbredte lemmaet. Tilsvarende er det for NB valgt lemmaet *dagligstue* (223 treff), og ikke det langt vanligere *stue* (8631).

For en ordbok over basisordforrådet virker det også merkelig å ha med den høflige tiltaleformen *De* som oppslagsord på norsk, den brukes i dag neppe av noen under 80 år.

4. Definisjonssystem og definisjoner

En ordbok bør ha et avklart forhold til hvordan definisjonene skal skrives. Ifølge Breivik (2012:152) følger NMO Cobuild-systemet:

...forklaringene skrives etter co-build-systemet, som betyr at oppslagsordet gjentas i den korte forklaringen som følger.

Nå er det ikke akkurat slik Cobuild-formatet er, jf. *Nordisk leksikografisk ordbok*:

Cobuildformat: definisjonsformat i to deler der lemmaet i den første delen settes inn i en typisk kontekst og i den andre delen får en betydningsbeskrivelse.

Ordet skal altså både ha en betydningsbeskrivelse og vises i en typisk kontekst, her eksemplifisert ved MyCobuild.com:

(3)

Spoon: A spoon is an object used for eating, stirring, and ser-

ving food. One end of it is shaped like a shallow bowl and it has a long handle. He stirred his coffee with a spoon.

Når vi så ser på praksis i NMO, er det ingen av definisjonene som tilfredsstillt deres eget mål. Ikke bare det, men de forskjellige redaktørene har tydeligvis valgt helt ulik strategi. Noen har valgt betydningsbeskrivelsen, andre eksemplet:

(4)

SV glass: glass är en fryst efterrätt eller godsak

NB lunsj: lunsj spiser du midt på dagen

DK morgenmad: morgenmad er dagens første måltid

NN stille-1: når det er stille, er det ingen lydar

Definisjonene er usystematiske mellom språkene, også der samme ord beskrives. Se for eksempel definisjonsdelen for *gaffel*, der DK bruker genus proximum (altså et overordnet begrep, hyperonym, hvor definiendum inngår som et hyponym), mens SV og NN får klare seg med en eksempelsetning, hvor det er en slags forklaring innebygd. Definisjonene er ikke samordnet verken når det er form eller funksjon som trekkes fram:

(5)

DK en gaffel er et redskab til at spise med

SV en gaffel äter man med, den har flera spetsar

NN ein gaffel blir brukt til å eta med

Når det gjelder selve innholdet i definisjonene, spriker det også svært mye. Noen er svært generelle, og gir knapt noen pekepinn om betydningen:

(6)

SV frukost: frukost är det du äter på morgonen

BM fotball: fotball er et spill

BM is: is er et godteri

NB adel: adel finnes ikke lenger i Norge

NB vær: vær er hvordan det er ute

NN skei: ei skei er til å eta med

NN gaffel: ein gaffel blir brukt til å eta med

Det er mye man kan spise om morgenen, som egg eller grøt. Det er mange spill, som monopol og ludo. Det er mange godterier, som kamfersukkertøy og karameller. Det er mye som ikke finnes lenger, som dinosaurer og hestedrosjer. Det er mange måter som ting kan være på ute, for eksempel ørken eller park. Og det er mye man kan spise med, som smekke eller med gode venner. Og hva er forskjellen mellom skei og gaffel?

Noen definisjoner er sirkulære:

(7)

NN berg: eit berg er eit lite fjell

NN fjell: eit fjell er eit stort berg

Andre definisjoner er altfor spesifikke:

(8)

SV sked: en sked äter man soppa med

SV vardagsrum: i ett vardagsrum tittar man på tv eller umgåå med varandra

NN stove: ei stove er daglegrommet i huset du bur i

Man spiser vel mye annet enn suppe med en *sked*. Tv kan man gjerne titte på i ulike rom, ikke bare i *vardagsrummet*, dessuten kan man vel også sitte og lese i avisen der. *Stova* er dagligrommet i hus som andre bor i også.

Der ordene har polyseme betydninger, har NMO gjort til dels svært underlige valg. Her er noen eksempler:

(9)

BM ballett [sic]: en ballett er en danseforestilling

BM friminutt: et friminutt er en pause

BM korps: et korps har en felles oppgave, f.eks. musikkorps

Ballett er vel først og fremst en danseform som kan bedrives både med og uten forestilling. *Friminutt* er ikke en generell pause, det brukes mellom skoletimer. For de fleste vil *korps* være synonymt med musikkorps, som finnes på så å si hver eneste barneskole, selv om ordet brukes spredt også i andre sammenhenger (Røde Kors Hjelpekorps).

Det er en god del definisjoner som nok ikke deles av resten av språksamfunnet eller av autoritative ordbøker. Noen eksempler fra NB: *bak er et finere ord for rumpe, is er et godteri*. Disse finnes ikke i Bokmålsordboka.

NMO inneholder mange pussige valg når det gjelder både samme ord og nære synonymer. Her er noen eksempler på uforståelige forskjeller i definisjonene av *stue* og *dagligrom* i de tre språkene: *dagligrommet i huset du bor i, en opholdsstue er der hvor sofa og tv er, dagligstuen er oppholdsrommet i et hus, i ett vardagsrum tittar man på tv eller umgås med varandra*.

Pronomener har underlige og forvirrende ordforklaringer, som dessuten også spriker mellom språkene:

(10)

NN du: Tomas og du får eit eple kvar, han er større enn deg

DK du: du skal gå nu, du og Tobias får et æble hver

SV du: Vill du ha ett äpple?

(11)

NN eg: du bruker eg når du snakkar om deg sjølv

DK jeg: jeg er det ord du bruger, når du taler om dig selv

SV jag: man använder jag när man talar om sig själv

(12)

NB han: han heter Karl, det var ham vi hjalp, hans sko ble ødelagt

NB vi: inkluderer deg selv og andre

NB de: se på kattungene, er de ikke søte?

Også mellom ord av samme type, som ballspill, er det store og usystematiske forskjeller mellom definisjonene, her eksemplifisert med *håndball* og *fotball*, hvor det i tillegg er noen forskjeller innenfor samme ord: *håndball er et ballspill med to lag, i handboll slår och kastar man bollen med händerna, fotball er et spill, fodbold er en sportsgren, fotboll är en bollsport där spelarna ska sparka bollen.*

For ett og samme begrep er det også helt ulike definisjoner, som ved *is/glass*: *is er et godteri, en is er en sød, frossen matvare, glass är en fryst efterrätt eller godsak.*

Det samme illustreres også ved forskjellene i definisjon mellom begrepet *høflig/velopdragen/artig* (hvor det for øvrig også er merkelig at NB har oppslagsordet *velopdragen*, mens NN har *høfleg*): *den som är artig uppför sig helt korrekt, en velopdragen person opptrer høflig, ein høfleg person oppfører seg fint, den som er artig, opfører sig helt riktigt.*

Et tredje eksempel på de svært forskjellige definisjonene av samme ord er av *brett/bræt/bricka*: *et brett er et flatt trestykke, et bræt er et fladt stykke træ, på en bricka bär man fram exempelvis kaffekoppar till ett bord.* Og til slutt tar vi med definisjonene av *sukker*, som også varierer veldig i form og spesifiseringsgrad: *sukker er en søt matvare, sukker er sødt og slik er lavet af sukker, socker är sött.*

5. Brukergrensesnitt, uttale o.a.

Brukervennlighet går ikke bare på innhold, men også på tilgjengelighet. NMO er lett å finne (ved å google *Nordisk miniordbok*), og det er lett å skrive inn ord i søkefeltet. Mens man skriver, kommer det opp en liste av de ordene som passer til det man har skrevet i søkefeltet, men lista er presentert hulter til bulter, ikke alfabetisk sortert, pussig nok, noe som minsker nytteverdien.

Alle ordene og ordforklaringene er lest inn på alle språkene. En pussighet i den norske utgaven er det at mens NB leses med en typisk østlandsk Oslo vest-uttale av både den mannlige og kvinnelige oppleseren, leses NN av to personer med forskjellig dialekt, begge fra Vestlandet. Det virker veldig tilfeldig. De svenske og danske oppleserne bruker samme språkvariant.

6. Konklusjon

Målet med NMO er å støtte opp om nabospråksforståelsen og nabospråksundervisninga i Danmark, Norge og Sverige. Den kan lastes ned på mobil og lesebrett, og det er fint, siden den retter seg mot ungdom.

Imidlertid har vi pekt på alvorlige problemer med ordboka når det gjelder lemmaseleksjon og definisjonskonsistens. Når det gjelder lemmaseleksjon, er det vanskelig å forstå at man har valgt ut helt ekvivalente, vanlige ord i alle de tre forskjellige språkene,

som *kaffe*. Særlig forvirrende er det når slike ord får forskjellige definisjoner i de tre språkene. Dette antar vi er en arbeidsulykke og resultat av manglende koordinering mellom redaktørene. Det mest sentrale, nemlig falske venner og manglende ordekvivalenter av grunnleggende ord, er usystematisk fremstilt.

Definisjonene følger ingen mal, verken innenfor et språk eller på tvers av språkene. Det ser grelt ut når definisjonene er plassert ved siden av hverandre, slik de er i NMO. Noen definisjoner er for generelle, andre for spesifikke, og også formmessig varierer de sterkt.

Til tross for prosjektets gode forsetter og de språkfaglige institusjonene som står bak satsingen, mener vi dessverre at Nordisk miniordbok viser en del svakheter, og at redaksjonen ville tjent på å sette seg bedre inn i leksikografisk teori og metode, samt eksisterende ordbøker, frekvensordlister og korpus, før de gjorde sine valg.

Vi mener at NMO ikke har nådd sine uttrykte mål. Ungdommene som bruker den, vil ikke få vite om falske venner, og definisjonene vil stort sett være overflødige for dem som allerede er skandinaver. Den manglende systematikken i alle ledd vil gi dem en svært feilaktig forståelse av hvordan ordbøker skal se ut, og sannsynligvis føre til en manglende respekt for innholdet. De vil også få et uheldig inntrykk av det faglige nivået hos de nordiske språkrådene og nordiske språkforskere.

Litteratur

Liste over noen flerspråklige skandinaviske ordlister

- Börestam, Ulla & Ella Olaug Rekdal (1989/2006): *Svensk-norsk ordliste*. Lund/Uppsala: Nordisk språksekretariat och Bokklubben Norden.
- Cramer, Jens & Peter Kirkegaard (1996): *Dansk sproglære for nordmænd*. Oslo: Ad notam Gyldendal.
- Dansk-norsk ordbok*: <http://www.ordbok.com/dansk-norsk.html>
- Dansk-norsk-svensk ordliste*: http://www.nordisk-sprakrad.no/folder_att_forstaa/ordliste_ord.htm
- Lindgren, Birgitta, Skirne Helg Bruland, Allan Karker & Ståle Løland (1994): *Skandinavisk ordbok (svensk-norsk-dansk)*. Oslo: Kunnskapsforlaget og Nordisk språksekretariat.
- Mårtenson, Per & Anton Fjeldstad (1999): *Svenska för norrmän*. Oslo: Ad notam Gyldendal.
- Rekdal, Ella Olaug (1988/2010): *Norsk-svensk ordlista*. Uppsala: Nordisk språksekretariat och Bokklubben Norden.

Liste over noen ordbøker rettet mot barn

- Ernby, Birgitta, Martin Gellerstam, Sven-Göran Malmgren & Per Axelsson (2001): *Norstedts första svenska ordbok*. Stockholm: Norstedts.
- Lunde, Knut (2003): *Norsk ordbok for grunnskolen*. Oslo: Kunnskapsforlaget.

Noen frekvensordlister og korpus

Frekvensordlister:

<http://www.hf.uio.no/iln/om/organisasjon/tekstlab/tjenester/frekvenser.html>

KAL-korpuset (Kvalitetssikring av læringsutbyttet i norsk

skriftlig):

<https://www.hf.uio.no/iln/tjenester/kunnskap/sprak/korpus/skriftsprakskorpus/kal/>

Leksikografisk: bokmålskorpus: <http://www.hf.uio.no/iln/tjenester/kunnskap/samlinger/bokmal/veiledningkorpus/>

Nordisk dialektkorpus: <http://www.tekstlab.uio.no/nota/scandiasyn/index.html>

Andre referanser

- Bergenholtz, Henning, Ilse Cantell, Ruth Vatvedt Fjeld, Dag Gundersen, Jón Hilmar Jónsson & Bo Svensén (1997): *Nordisk leksikografisk ordbok*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Breivik, Torbjørg (2012): Nordisk barneordbok på nett. I: Birgit Eaker, Lennart Larsson & Anki Mattisson (red.): *Nordiska studier i lexikografi. Rapport från Konferensen om lexikografi i Norden Lund 24.-27. maj 2011.*[Lund]: Nordiska föreningen för lexikografi.
- Wangensteen, Boye (red.) (2005): *Bokmålsordboka. Defini-sjons- og rettskrivningsordbok*. Oslo: Kunnskapsforlaget. <http://www.nob-ordbok.uio.no>

Ruth Vatvedt Fjeld
professor
Universitetet i Oslo
ILN
P.b. 1102 Blindern
0317 Oslo
r.e.v.fjeld@iln.uio.no

Janne Bondi Johannessen
professor
Universitetet i Oslo
ILN/MultiLing/Tekstlab
P.b. 1102 Blindern
0317 Oslo
j.b.johannessen@iln.uio.no